

Utbildningsinspektion i Björnekullaskolan Grundskola årskurs 6–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Björnekullaskolan den 24, 25 och 26 januari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket, vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Björnekullaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Björnekullaskolan intervjuades skolledning, lärare, elever och elevvårdsrepresentanter samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i skolåren 6–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Björnekullaskolan	Antal elever
Grundskola	629
Särskola (integrerade elever)	4

Björnekullaskolan är en grundskola för elever i skolåren 6–9 belägen i centrala Åstorp. Eleverna går sina fem första skolår vid andra skolor, Rågen/Tingdal, Kvidinge och Haganäs, innan de börjar på Björnekulla i skolår 6. Skolan är indelad i sex vertikala arbetsenheter med fyra eller fem klasser i varje enhet. Åtta till tio lärare har sin huvudsakliga undervisning i en sådan enhet.

På skolan finns två särskilda undervisningsgrupper och en så kallad förberedelseklass som tar emot barn som är nyanlända till Sverige. Skolan har också fyra integrerade särskoleelever. En tredjedel av eleverna åker skolskjuts.

Skolan är byggd 1950 men har fått tillbyggnader genom åren. Förutom huvudbyggnaden finns också separata byggnader för idrott, hemkunskap, teknik och matsal. Varje arbetslag har sina undervisningsrum i en ”korridor” där också en sal för naturorienterande ämnen finns. Det finns speciella slöjdsalar för såväl trä och metall som textil, liksom bildsal och musiksall.

I slutet på 90-talet byggdes en atriumgård in och ett stort uppehållsrum skapades. I samband med denna ombyggnad gjordes rasthallen om till nytt stort skolbibliotek. Som samlingssal används kulturhuset Björnen som ligger i direkt anslutning till skolan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Björnekullaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Eleverna känner sig lugna och trygga på Björnekullaskolan. De personella och materiella resurserna är goda. Skolbiblioteket utnyttjas som en viktig pedagogisk resurs i det dagliga arbetet. Åtgärdsprogrammen är tydliga och välformulerade. Kvalitetsarbetet är systematiskt och genomtänkt. Organisationer med arbetslag innebär en helhetssyn på, och kontinuitet för, eleven. Skolledningen är förtrodd med verksamheten och protokoll för exempelvis elevvårdskonferenser, beslut om anpassad studiegång och betygskataloger är välordnade och välformulerade.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Det bör klargöras på vilket sätt arbetet med elevernas inflytande bedrivs.
- Det hälsofrämjande arbetet bör utvecklas.
- Värdegrundsarbetet bör tydliggöras.

- Elever och föräldrar bör tydligare involveras i arbetet med skolans arbetsplan.
- Organisation och arbetet med elever i behov av särskilt stöd bör ses över.
- Det pedagogiska utvecklingsarbetet bör intensifieras så att exempelvis ämnesövergripande undervisning diskuteras och planeras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Utvecklingssamtal skall inte vara frivilligt på vårterminen i skolor 9 (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Elever som placeras i särskild undervisningsgrupp blir inte erbjudna språkval (2 kap. 18 § grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte elevens val i den omfattning som den nationella timplanen föreskriver (timplanen för det obligatoriska skolväsendet, bilaga 3 till skollagen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94.

Nedanstående tabell visar elevernas betygresultat.

Tabell 1:

Slutbetyg skolor 9	Antal elever (år 2005)	Andel elever i procent 2005	Andel elever i procent 2004	Andel elever i procent 2003
Behöriga	122	94	87	86
Obehöriga	8	6	13	14
Fullständiga betyg	98	75	70	61
Ej fullständiga betyg	32	25	30	39

Var fjärde elev saknar således fortfarande betyg i alla ämnen och sex procent av eleverna är inte behöriga till nationella program i gymnasieskolan. Skolresultaten visar dock en tydlig uppåtående trend och resultaten har avsevärt förbättrats.

Vid en jämförelse av skolans resultat i SALSA (Skolverkets Arbetsverktyg för lokala Sambandsanalyser), där hänsyn tas till elevernas bakgrund i form av andelen pojkar, andelen elever med utländsk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå, visar det sig också att Björnekullaskolan presterar resultat över modellberäknat värde 2003–2005. Resultatet 2005 innebär en kraftig förbättring. Det är dock viktigt att betona att ”SALSA-statistiken” mer bör ses som ett diskussionsunderlag.

I de nationella ämnesproven för 2004 hade 81 procent godkänt på läsförståelse och 84 procent godkänt på den skriftliga produktionen. I matematik var siffran 83 procent medan resultatet i de engelska delproven var betydligt bättre. För 2005 hade 95 procent godkänt på såväl läsförståelse som på den skriftliga förmågan. I matematik och engelska var resultaten marginellt försämrade.

År 2005 var meritvärdet 204,9 vilket kan jämföras med siffran 204,4 för kommunala skolor i urvalet och 206,3 för genomsnittet i riket.

Inspektörerna konstaterar att skolans resultat förbättrats de tre senaste åren vilket indikerar att skolan tar detta arbete på stort allvar. Det är dock viktigt, enligt inspektörernas bedömning, att detta arbete fortsätter med oförändrad intensitet så att ytterligare resultatförbättringar sker. Fortfarande har inte var fjärde elev betyg i alla ämnen och var femte elev har påtagliga svårigheter i svenska och matematik enligt de nationella ämnesproven.

En av den svenska grundskolans viktigaste uppgifter är att eleverna skall känna sig trygga och trivas i skolan. Björnekullaskolan genomför varje år enkätundersökningar för att bland annat undersöka hur eleverna trivs, om de känner sig trygga etc. Enkätundersökningen visar att de flesta eleverna trivs bra och att nästan alla känner sig trygga. En skolanalys som gjorts av dessa undersökningar visar exempelvis att tryggheten förbättrats de senaste tre åren.

Intervjusvaren ger också samma bild. Visserligen kan hot eller kränkningar vid enstaka tillfällen förekomma, men dessa tas alltid på allvar och bearbetas enligt den handlingsplan skolan har.

Inspektörerna bedömer att eleverna i huvudsak känner sig trygga och trivs bra på Björnekullaskolan.

Sammanfattning

Eleverna känner sig trygga och trivs på Björnekullaskolan. Elevernas betygsresultat har påtagligt förbättrats, men det är viktigt att arbetet med att förbättra resultaten fortskrider, då relativt många elever fortfarande har svårigheter att nå målen i alla ämnen.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet framgår att skolan skall sträva efter att varje elev får ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Hur elevinflytandet skall utformas skall, enligt grundskoleförordningen, anges i arbetsplanen. Av Björnekullaskolans arbetsplan framgår bland annat att elever och lärare tillsammans skall utarbeta det arbetssätt som passar det aktuella arbetsområdet. Elever och föräldrar känner inte till arbetsplanen. Eleverna beskriver vidare att inflytandet varierar mycket beroende på vilken lärare som undervisar. Lärarna menar att eleverna har inflytande men att de inte alltid är medvetna om detta. Inspektörerna bedömer att skolan har en medveten strategi för elevinflytandefrågor. Riktlinjer finns både för hur rådsverksamheten (elevråd, klassråd etc.) skall bedrivas, men också för arbetet i undervisningssituationen. Skolan bör dock klargöra för eleverna på vilket sätt

arbetet med elevernas inflytande bedrivs. Elever och föräldrar bör också tydligare involveras i arbetet med skolans arbetsplan.

Skolan skall, enligt läroplanen, uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor liksom att sträva efter daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Björnekullaskolan genomför temadagar där hälsofrågor uppmärksammas. Skolan har också hälsofrämjande projekt, exempelvis antirökkampanjer. Skolsköterskan har hälsosamtal med eleverna och arbetslagsorganisationen synliggör eleverna. Det finns dock inga förslag eller diskussioner kring hur daglig fysisk aktivitet skulle kunna bedrivs. Inspektörerna bedömer att det hälsofrämjande arbetet kan utvecklas i denna del.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Skolan är uppdelad i sex enheter (arbetslag) med ca 80 elever och tio lärare i varje. Varje arbetslag har en egen ”korridor” där undervisningssalar, arbetsrum för lärare och elevskåp finns. Enligt elevintervjuerna varierar arbetssätten, även om ”traditionell” undervisning, med studier via läroböcker som utmynnar i ett skriftligt prov, dominerar. Även lektionsbesöken antyder att så är fallet. Lärarna gav emellertid flera exempel på processorienterat arbetssätt och ämnesövergripande undervisning. Några riktlinjer eller tankegångar för detta finns dock inte i skolans arbetsplan eller annat dokument. Inspektörerna bedömer att det pedagogiska utvecklingsarbetet bör intensifieras så att exempelvis ämnesövergripande undervisning diskuteras och planeras.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Från och med den 1 januari 2006 skall varje elev ha en individuell utvecklingsplan (IUP). Björnekullaskolan har sedan två år förberett detta och redan 2005 hade mer än 80 procent av eleverna en IUP. Vid inspektionstillfället har alla elever en egen IUP som utgör underlag för utvecklingssamtalet och framtida planering för eleven. Såväl skolläda som lärare menar att IUP:n ytterligare kan förbättras. Inspektörerna delar i och för sig denna uppfattning, men bedömer likväl att skolan förberett sig på ett förtjänstfullt sätt och har kommit långt i arbetet med individuella utvecklingsplaner.

Alla elever som är i behov av särskilt stöd skall få det. Skolan har speciallärare kopplade till varje arbetslag, har en studiegrupp med specialpedagog och elevassistent samt ansvarar dessutom för två särskilda undervisningsgrupper där elever från hela kommunen tas emot. Det finns också en så kallad förberedelseklass som tar emot elever som är nyanlända till Sverige, vidare är fyra särskolelever integrerade på skolan. Dessutom finns kurator (85-procents tjänst), skolsköterska (75-procents tjänst) och skolpsykolog för elevvårdande uppgifter. Klasserna är förhållandevis små, 19–25 elever, med en genomsnittlig klasstorlek på 22 elever och det finns flera möjligheter att göra ytterligare grupperingar i olika ämnen. Det finns rutiner för att identifiera elever med behov av stöd.

Det kan dock ifrågasättas om organisationen med speciallärare med ”halvtidstjänst” i varje arbetslag är en organisationsform som möter elevernas olika behov. Vidare kan det diskuteras om resurserna används på bästa sätt. Speciallärare har ofta bättre kompetens och utbildning inom ett område och en elev kanske inte får den bästa hjälpen om inte den specialläraren är kopplad till just det arbetslaget. Det framkommer också vid intervjuerna att det finns olika syn på var ansvaret ligger när en elev har stödbehov. Är det arbetslagets, speciallärarens eller skollädaens? Eller är det ett gemensamt ansvar?

Vid lärarintervjuerna framkommer också att arbetet och stödet till de särskoleintegrerade eleverna kan bli bättre.

Inspektörerna bedömer att det finns goda resurser för att möta elevers olika behov, men organisationen och hur kompetensen utnyttjas i arbetet med elever i behov av särskilt stöd bör ses över.

Den så kallade förberedelseklassen, som tar emot barn som är nyanlända till Sverige, har för närvarande tio elever varav merparten av eleverna är asylsökande. En så kallad förberedelseklass är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. Vid besöksfallet saknades beslut på placering för de skolpliktiga eleverna, likaså är inte åtgärdsprogram upprättade. Emellertid uppger förvaltningschefen att riktlinjerna gällande placering i särskild undervisningsgrupp omgående kommer att revideras för att även gälla placering i de så kallade förberedelseklasserna samt att åtgärdsprogram kommer att upprättas för berörda elever. Skolan har genom kommunen efter inspektionsbesöket visat att nödvändiga åtgärder vidtagits för att leva upp till författningarnas krav.

I övrigt konstaterar dock inspektörerna att åtgärdsprogram upprättas för alla elever som behöver det. De har ett mycket bra innehåll med bland annat tydliga beskrivningar av vad skolan skall göra och vem som ansvarar för vad.

En särskild undervisningsgrupp, som finns på skolan, består av enbart flickor som anses behöva en lugnare studiemiljö. En grupp är ett s.k. skoldaghem placerat cirka 300 meter från skolan där endast pojkar har sin undervisning. Elevintervjuerna indikerar att dessa elever trivs bra och en pojke menar att han inte hade klarat av skolan om han inte hade fått denna möjlighet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Eleverna känner till kursplaner och betygskriterier. De menar också att diskussioner förs med lärarna om betyg. Lärarna diskuterar betygssättning i arbetslaget och med ämneskollegor. Det förs också kontinuerliga betygssamtal med Hyllinge skola i kommunen. Eleverna uppfattar också betyg som ”ganska rättvisa”, även om de hade synpunkter på betygssättningen i ett enskilt ämne.

Utvecklingssamtalen är ett bra underlag för diskussioner kring elevens lärande enligt samtliga intervjuer. Utvecklingssamtal är dock frivilligt på vårterminen i skolår 9. Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med författningarnas krav om att utvecklingssamtal skall hållas varje termin.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsredovisning innehåller målbeskrivningar, resultat, analyser och åtgärdsförslag. Skolan kvalitetssäkrar sitt arbete bland annat genom årliga enkätundersökningar bland elever och föräldrar, utvärdering i ämnesgrupper och arbetslag samt i ledningsgruppen och vid utvärderingsdagar. Även om rektorn menar att kvalitetsarbetet ”är i sin linda” är det ändå inspektörernas bedömning att kvalitetsarbetet är bra.

Tidigare har redovisats om goda resultat av värdegrundsfrågor som trivsel och trygghet. Även om dessa resultat är goda vill inspektörerna göra skolan uppmärksam på att det inte finns någon dokumentation kring värdegrundsfrågor i exempelvis arbetsplanen. Dokumentation kring dessa frågor kan med stor sannolikhet underlätta det framtida arbetet kring normer och värden.

Ledning och kommunikation

Skolans ledning består av en rektor och en biträdande rektor. Rektor har genomgått den statliga rektorsutbildningen och biträdande rektor genomgår den för närvarande. Skolan har också en ledningsgrupp som består av skolledningen och arbetslagsledare samt representanter för elevvård och bibliotek. Skolledningen är enligt inspektörernas bedömning förtrogen med den dagliga verksamheten i skolan, även om de anser att tid saknas för vissa uppgifter. På sikt bör det pedagogiska ledarskapet utvecklas så att ytterligare utrymme för pedagogiska diskussioner kan komma till stånd (se tidigare kommentarer kring exempelvis ämnesövergripande arbetssätt).

Dokumentation i form av elevvårdskonferensprotokoll, beslut om anpassad studiegång, arkivering av åtgärdsprogram och betygskataloger är välgjorda och välordnade.

Sammanfattning

Skolan har kommit långt i sitt arbete med individuella utvecklingsplaner och resurserna för att möta elever i behov av särskilt stöd är goda. Skolan bör klargöra för eleverna hur arbetet med elevinflytande bedrivs. Det hälsofrämjande arbetet kan utvecklas i den del där strävan är daglig fysisk aktivitet. Organisationen för, och hur kompetensen utnyttjas i, arbetet med elever i behov av särskilt stöd bör ses över. Åtgärdsprogrammen på skolan är mycket bra.

På skolan är utvecklingssamtalen i skolår 9 frivilliga på vårterminen vilket inte är acceptabelt.

Skolans kvalitetsredovisning och övrigt kvalitetsarbete är bra. Skolledningen är förtrogen med verksamheten även om det pedagogiska ledarskapet och därmed utvecklingsarbetet på sikt kan förbättras.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildningsmöjligheterna

Elevens val skall enligt den nationella timplanen omfatta minst 382 timmar i grundskolan varav högst 20 procent får användas till skolans val. Björnekullaskolan skall enligt skolans timplan ha elevens val 80 minuter varje vecka. Dessa veckor omfattar tillsammans ca 190 timmar under fyra läsår, vilket är rimligt med tanke på att elevens val också anordnas i skolår 1–5 på elevernas tidigare skolor. Emellertid har eleverna matematik eller svenska varannan vecka under tid avsatt för elevens val, dvs. halva tiden. Enligt inspektörernas bedömning är dessa inslag emellertid att betrakta som skolans val eftersom det är obligatoriskt för alla elever. Därmed tillhandahåller inte skolan elevens val i den omfattning som den nationella timplanen föreskriver.

Eleverna på "skoldaghemmet" blir inte erbjudna språkval utan får delta i svenska/engelska. Även om eleverna i de flesta fallen inte väljer ett modernt språk skall denna möjlighet finnas. Inspektörerna bedömer att skolan därmed inte följer författningarnas krav i detta avseende.

Skolan har en informativ hemsida. Skolan har både en informationsfolder där verksamheten beskrivs och olika informationsmöten för föräldrar och elever inför och under elevens skolgång. Skolan har också en studie- och yrkesvägledare som informerar eleverna inför gymnasiet och har enskilda samtal med alla elever i skolår 9. Inspektörerna bedömer att information om utbildningsmöjligheterna är goda.

Personal

Björnekullaskolan har, enligt kvalitetsredovisningen 2005, 10,1 lärare per 100 elever vilket är betydligt högre än riket som är 8,0. Såväl skolläring som personal uppfattar också lärartätheten som relativt god. Grupp-/klasstorlekarna är kring 20–22 elever och då finns det likväl utrymme för att göra ytterligare grupperingar. 69 av 72 lärare är behöriga. Ingen av de obehöriga har en tillsvidareanställning. Skolan har också en skolvärdinna och personal i elevernas uppehållsrum.

Materiella resurser

Skolan har ett välutrustat skolbibliotek med en heltidsanställd skolbibliotekarie. Det finns såväl skönlitteratur som facklitteratur av god omfattning. Däremot finns det inte mycket litteratur på hemspråk för elever med invandrarbakgrund. Där har dock skolbiblioteket ett samarbete med stadsbiblioteket för att tillgodose de behoven. Ett 40-tal datorer finns inne i biblioteket eller i angränsande datasal, alla uppkopplade mot internet. En lärare har också som uppgift inom sin tjänst att vara förmedlande länk till skolbibliotekarie och i arbetet med att ”länka ihop” skolbiblioteket som en naturlig del av skolarbetet för eleverna.

Det finns två uppehållsrum för eleverna. Ett där bordtennisbord och biljardbord finns och en stor cafeteria i en inbyggd atriumgård där en öppen spis höjer trivselfaktorn.

Klassrummen och korridorerna är visserligen ändamålsenliga, men är inte i övrigt anpassade till en modern undervisningspedagogik. Grupprum saknas och salar för undervisning i naturorienterade ämnen är inte helt anpassade för alla laborationstillfällen.

Sammanfattning

De materiella och personella resurserna är goda. Skolbibliotekets roll upplevs som en naturlig del av undervisningen och det finns goda uppehållsutrymmen för eleverna. Lokalerna är ändamålsenliga men grupprum saknas.

Elevens val erbjuds inte i den omfattning som den nationella timplanen föreskriver och eleverna på ”skoldaghemmet” erbjuds inte valmöjligheter i språkval.

Datum	Ort
2006-06-15	Lund

Mats Lundqvist
Ebba Svartz